

POSTĘP ROLNICZY.

ORGAN PRZEMYSŁOWO-GOSPODARCZY PROWINCYI SZLĄSKIEJ.

Wychodzi 1 i 15 każdego miesiąca.

Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Królestwie Polskiem 60 kop.; w Austrii 1 zlr. — Skład główny na Królestwo Polskie u p. J. J. Okońskiego w Warszawie księgarnia krajowa i zagraniczna jako też w redakcyi lub ekspedycyi „Postępu Rolniczego“ w Bytomiu (Beuthen O.-S.) — Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub od zajętogo takiegoż miejsca 20 fen. — Listy adresować należy: „Stanisław Przynicznyński, redaktor „Postępu Rolniczego“ w Bytomiu (Beuthen O.-S.) cesarska ulica nr.7.“ — Rękopismów nie zwracamy.

● potrzebie zakładania

domów handlowo-zbożowych

i na jakich

warunkach?

(Nowy projekt.)

Założone domy handlowe czyli filie w ks. poznańskim przed kilku laty przez bank Kwilecki, Potocki i Sp. nie prosperowały i nie przynosiły odpowiedniego dochodu, w skutek czego zwinięte zostały, z tych tylko powodów, że warunki w jakich urządzone zostały nie odpowiadały wymaganiom ducha i czasu. — Czyż może być ważniejsza kwestya w rolnictwie nad instytucją handlową, gdzie produkcya zboża stanowi dla rolnika najgłówniejszą część dochodów, a w jakich warunkach to zboże sprzeda, zależy od tego, kto je kupuje, jaka instytucya handlowa, która zawsze więcej zapłaci a nawet udzieli pewnego kredytu, na mające się później odstawić zboże, aniżeli kupcy żydowscy. — Zbytecznym jest szczegółowo rozpisywać się nad kwestją sprzedaży zboża i stósunkami mającemi styczność z kupcami żydowskimi, każdy zapewne z rolników najlepiej doświadczył. — Handel zbożowy przeważnie w ręku żydowskim zostający, ustanawia lokalne ceny targowe, lub wpływem giełdy europejskiej zawsze tak się postawi, że ten rolnik wskazany jest na wyzyskanie, a dla tego, że nie mamy instytucyi własnych. Środki są na wszystko i środki pewne, lecz każda rzecz potrzebuje akcyi, solidarności i wytrwałości w przeprowadzeniu. —

Proponujemy więc zakładanie domów handlowo-zbożowych w miastach większych na Szląsku, a przynajmniej w miastach powiatowych. Warunki te mogłyby być następujące: Gospodarz sprzedający zboże domowi handlowemu za cenę targową otrzymałby oprócz takowej 3% to jest: jeżeli odstawi za 200 tal. zboża, dostanie 206 tal., a więc 6 tal. więcej nad cenę targową dla tego, że temu domowi handlowemu sprzedał, który na tych korzystnych warunkach dla gospodarzy ustanowionym być może. Zachodzi teraz pytanie z kąd dom handlowy może płacić 3% więcej czyli dokładać sprzedającemu 3 talary do stu? Wiemy z doświadczenia, że kupcy na zbożu zarabiają wiele, jeżeli kierownicy są ludźmi fachowymi

i zdolnymi prowadzą stósunki z giełdą europejską. W obecnym więc razie na powyższych warunkach zakładane domy handlowe przyniosłyby nie tylko dla rolników pożądane korzyści, lecz i firmy te dobrze prosperować by mogły. Jest rzeczą naturalną, że gospodarze bez wyjątku tylko temu domowi zboże odstawiłoby a w ten czas ilość obrotu, czyli masa, przyniosłaby bez wątpienia domowi handlowemu odpowiednie korzyści. Tam gdzie na większą skalę odbywa się obrot, tam też ten obrot większe przynosi korzyści, mianowicie w czasie, gdy ceny zboża nagle podskoczą. Obywatele i gospodarze powinni w powiatach w tym celu zwołać zebrania ludowe, przedstawić cel i skutki, jako też położenie rolników; widzimy przecież, kto się panoszy z ciężkiej pracy!

Gdybyśmy różne faktyczne zajścia dzisiejszych kupców i mniejszych gospodarzy wymieniać mieli, jak oni w nielitościwy sposób nietylko co do ceny, ale nawet co do wagi wyzyskują rolników, trzebaby na to z kilka poświęcić arkuszy, bo mówiąc bestronnie, nie ma miejsca odpowiedniego, ażeby ten rolnik mógłby być przekonany, że sprzedaje zboże za rzeczywistą wartość i że na wadze ani na cenie nie straci. — Warunki na jakich były zakładane dawniejsze domy handlowe, nie przedstawiały żadnych korzyści dla rolników, dla tego też nikt nie dbał komu zboże odstawić i sprzedać, przez co upaść musiały. —

● zakładaniu szkółek drzewnych.

Jeżeli sadzonki nie wysadzają się wprost z rozsadnika na miejsce uprawy, lecz wypadnie je wprzód do tego przysposobić, przesadzają się z rozsadnika do tak nazwanej szkółki leśnej.

Potrzeba ta zachodzi wtenczas, kiedy dla gęstości stanowiska flanców w rozsadniku, nie można ich tak długo zostawić, aż dojdą do wieku, w którym na miejscu uprawy przesadzone być mają; powtóre chcąc przysposobić do sadzenia sadzonki takich drzew, w których prędko długie formują się korzenie. Te więc przy sadzeniu do szkółki drzewnej skracają się, ażeby przy przesadzaniu na miejsce uprawy nie były przeszkodą. Ostatni przypadek zachodzi szczególnie co do dębów, tak, że te dla osiągnięcia pewnego skutku, nawet w szkółce drzewnej częstokroć jeszcze przesadzane być muszą. Miejsce na szkółkę drzewną obrać należy, o ile być może, jak najbliżej rozsadnika,

ażeby flance nie daleko i bez znacznego kosztu przeniesione być mogły i dostały się w taki sam grunt, jaki miały w rozsadniku.

Grunt na szkółkę drzewną powinien być na rok przed przesadzeniem sadzonek z rozsadnika, przygotowany, przez skopanie lub zoranie i bronowanie, a na ścisłym gruncie można dopełnić uprawy i zebrać jeden sprzęt płodów rolniczych. Wyczyszczenie z wielkich korzeni chwastu i trawy, jest tu równie potrzebne jak w rozsadniku, gdyż te po sadzeniu z trudnością dają się wykończyć.

Rozmaite sposoby i cel zakładania

żywych płotów.

Żywe płoty mają rozmaite przeznaczenie, jako to: ogrodzenia podwórza, ogrodu, pola, traktu, albo też jedynie dla ozdoby lub zasłonięcia przedmiotów nieprzyjemnie w oczy wpadających.

- Do ogrodzenia podwórza żywe płoty są często niewłaściwe i niedostateczne, bo zbyt wystawione są na uszkodzenie od bydła, i źle bronią od złodziei. Gdzie zaś ani jednego ani drugiego obawiać się nie trzeba, tam żywe płoty są pożądane, gdyż dają przyjemny widok, a ptastwu domowemu ochronę od ptaków drapieżnych. Potrzeba zaś tu wyższych i dychtowniejszych żywych płotów jak zwyczajnie, a przeto i odpowiednie do tego gatunki drzew obierać należy.
- Do ogrodzenia ogrodów są żywe płoty najstósowniejsze, częścią że z zewnątrz więcej, a z wewnątrz zupełnie ochronione są od przygryzania przez bydło, częścią, że inne ogrodzenia mniej przyjemny dają widok, a nakoniec, że żywe płoty pozwalają wolnego przeciągu powietrza, co dla owoców i ogrodowin bardzo jest pożyteczne. Od miejscowych okoliczności zależy, czyli płoty te mają być wysokie lub niskie, i jakich przeto rodzajów drzew i krzewów użyć do nich należy. Ażeby nie zwabiać ptaków tyle szkodliwych dla owoców i ogrodowin, nie trzeba na ogrodzenie takowe używać drzew i krzewów jagody wydających.
- Ogrodzenia pól żywymi płotami, używają w niektórych krajach dla ochrony płodów rolniczych, jak np. we Francyi a mianowicie w Brytanii, w innych zaś krajach, jak w Anglii, więcej dla odgrodzenia podziału pól, i dla tego są niskie. Ochronę dają żywe płoty w polach wtenczas tylko, kiedy zrobione są z krzewów bardzo kolczystych, jak

np. z ostrokrzewiu (*ilex aquifolium*) i cierniu (*prunus spinosa*), inaczej bydło a nawet zwierzyzna wiele zrzędzają szkody w takowych płotach zapewne na ich łup wystawionych. I przeciw szkodliwemu działaniu powietrza mogą żywe płoty dać zastłonę, szczególnie w górach, ale na ten cel muszą być wyższe.

d) Żywe płoty przy gościńcach służą częścią dla ochrony przyległych gruntów, częścią dla ozdoby, jak to widzieć można w Holandyi, w zachodnich i południowych Niemczech. Przy drogach żelaznych mogą takie płoty być ochroną od zasypania kolei szynowych śniegiem, ale na ten cel powinny być nieco wyższe.

e) Żywe płoty dla ozdoby, mogą mieć różne zastosowanie, np. do oznaczenia oddziałów w ogrodach i parkach, do połączenia drzew w alejach, do ozdobienia dalszego widoku itp. Na dychtowność, co jest warunkiem żywego płotu służyć mającego za ochronę nie tyle się tu zważa ile na piękną powierzchowność.

f) Żywe płoty do zastłony używają się do zakrycia przedmiotów rażących, jak np. chlewów, składów mierzwy itp. albo dla sprawienia miłego omamienia, sadząc gęste krzewy przed ogrodzeniem z drzewa lub muru, albo zastaniając takowe roślinami pnąciami się w górę, przez co płoty i parkany zyskują świeżą i przyjemną powierzchowność.

Jakim sposobem żywe płoty najłatwiej i najpewniej zakładane być mogą.

Dwa są sposoby zakładania żywych płotów: przez siew i sadzenie; niewątpliwą jednak i doświadczeniem stwierdzoną jest rzeczą, że cel ten przez sadzenie pewniej, a co także jest ważnem, spieszniej osiągnięty być może, albowiem pomimo, że dochowanie się żywego płotu z siewu, przy sprzyjających nawet okolicznościach o kilka lat się przewleka, ile że flance z zasiewu przydatnych do tego drzew i krzewów bardzo wolno rosną, ale nadto zasiewy takowe zbyt często uszkodzane są przez bydło, drób, psy a nawet i ludzi, i wyma-

O korzyściach

lasów samorodnych i sadzonych.

I. Lasy dzikie

Lasy dzikie czworakiego są rodzaj: zarośla, gdzie same krzaki i chrust; lasy mieszane czyli zarośla w połączeniu z drzewami grubszymi: gaje, tylko grubszymi drzewami zarosłe; wreszcie bory czyli rozległe obszary pokryte drzewem budulcowym.

I. Zarośla.

Rzadko się trafiają zarośla wyłącznie z krzaków złożone, bo materiały rozmaitych rozmiarów, jako łatwiej znadający kupców w okolicy, większą korzyść przedstawia. I tak drobniejsze pędy użyć można na łaty, do robót bednarskich, na koły do płotów, na stęple w kopalniach węgla kamiennego i t. p.; grubsze służą na urządzenia rolnicze, największe zaś sztuki do budowl. Jednakże w niektórych okolicach Anglii przy wycinaniu takich zarośli nie zostawiając sztuk pojedynczych w nadziei doczekania się z nich drzewa budulcowego, trzymając się tego pewnika: że drobne zyski przy prędkiem odbyciu z bogaca-

gają jeżeli nie zupełnego odnowienia, to zawsze wielkich napraw.

Nie mając nawet dzikich sadzonek i nie mogąc ich nabyć, lepiej je sobie przysposobić w rozsądnikach i szkółkach drzewnych, jak siać nasienie w rzędy i linije na żywe płoty wytknięte. Można także zakładać żywe płoty zrazami żywymi, ale tego sposobu bardzo rzadko użyć można, gdyż pospolicie te rodzaje drzew i krzewów, które są na żywe płoty najprzydatniejsze, mało są zdolne do rozkrzewienia zrazami. Wierzby tylko na gruncie mokrym i nad wodą mogłyby być tym sposobem wychodowane.

Rozkład pracy gospodarzej zastosowany do czasu, a mianowicie w miesiącu Lutym.

Gospodarstwo domowe idzie trybem zwyczajnym, jaki w miesiącu styczniu określonym został. Dozoru nie szczędzić, nabiął a więc i chodzenie koło niego powiększa się, bo krowy cieleć się zaczęły, spiżarni zatem, lub piwnicy pilnować należy; pamiętając, aby największa czystość wszędzie panowała.

Sprzedaż zwierząt starych, wadliwych lub zbyt cennych rozpoczyna się, jeśli nie można używać takowych do ważniejszych celów gospodarczych. Należy się obrachować. Thuste zwierzęta teraz się sprzedają.

Przędzenie jak w styczniu się uskutecznia. Młócenia zboża a zwłaszcza koniczyny dopilnować trzeba. Z początku jeszcze się młóci głównie dla paszy i na potrzeby domowe i fabryczne; ku końcowi już więcej dla ziarna, aby je spieniężyć. W spichlerzu dopilnować czyszczenia zboża, przerabiać przynajmniej dwa razy w tydzień a przy pogodzie przewietrzać takowe. Kupy zboża coraz niższe, bo słońce idzie coraz wyżej.

W polu przegonów i rowów dopilnować potrzeba, wyszufłować z nich śnieg i inne przedmioty przeszkadzające ściekaniu wody. Gnój na dobre wywozi się, zaczynając od pól suchych, niemających zbyt przykrego spadku, aby woda go nie wypłukiwała. Siew wyki na paszę zieloną, przed innymi się uwzględnia. Ku końcowi miesiąca, jeżeli śnieg już stopniał, siać należy koniczynę w pszenicę lub żyto i bronować bronami, w które różgi wplecione być mają. Słabe ozimi-

ją kupca, a przeciwnie puszczanie się na długie kredyty niszczy go, i ztąd wyprowadzają zasadę; że należy zarosła w pień wycinać skoro tylko są zdadne na sprzedaż. Straty w procentach od kapitału i szkody przy spuszczeniu większych drzew w młodszych zarosłach, przemawiają za tą zasadą.

W hodowaniu zarośli na następujące przedmioty głównie uwagę zwrócić należy: 1) ogradzanie, 2) osuszanie 3) ochrony, 4) wiek cięcia (kolój leśna), 5) pora roku cięcia, 6) wreszcie użytkowanie z drzewa.

1. **Ogradzanie.** Ogradzanie zarośli najważniejszym jest warunkiem w ich hodowaniu. Właściciel mniéjby stracił, żeby bydło puścił w zboże, aniżeli w zarośla. W pierwszym wypadku wyrządzi ono szkodę w jednorocznym zbiorze, gdy przeciwnie w drugim, ogryzając jednoroczne pędy, przynajmniej o lat 3 wzrost drzewa wstrzyma. Ząb bydłęcia w tym szczególnie wzrostowi drzewa szkodzi, iż w niejednostajnym cięciu rozdziera, i łamie całą roślinę. Pięć i sześćoletnie zarośle nie wyrosły jeszcze dostatecznie, żeby im bydło szkodzić nie mogło; zbyt one bowiem chciwe młode pędy pożera, a przytém sięgając do pączków, gniecie. Zarośla dębowe przez bydło obgryzione nigdy dobrze nierosną, i dlatego dla

ny posilić nawozem płynnym lub je posypywać korzeniami siodu należy. Gdyby stan powietrza zezwalał, zacząć można órkę pod wykę i dokończyć układania w redliny roli pod buraki, sorgo cukrowe lub kukurydzę. Gdyby można, siać trzeba jęczmień dwurzędowy razem z koniczyną.

Łąki wymagają troskliwej pieczołowitości. Nawodnianie postępuje podobnie jak w styczniu, chyba mrozy zwolniały i śnieg zupełnie stopniał, w takim razie kwaśne również nawadniać lub zalewać trzeba, bo nawodnianie wiosenne daje trawę słodką. Popiół, komposty, gnój płynny wynosić należy gdzie można na łąki a mianowicie gdzie dotąd nienawożono. Kwaśne i bardzo mchem porosłe łąki nawozić trzeba piaskiem i rozgarnąć takowy na jeden do dwóch cali grubo; dobroć trawy już w pierwszym roku wynagradza ubytek jej co do ilości, a w roku drugim ilość i jakość opłaca robotę. Gdy roztawiać zaczyna pamiętać trzeba o szluzach i upustach, to jest odrębywać lód, aby się one nie rozsadały.

Ogród warzywny już teraz więcej wymaga pracy. Inspekta na dobre się zakładają, inspekta burakowe się pielą, a gdy mróz puści i śnieg zniknie, kopać się w ogrodzie zaczyna. Przynajmniej dokonywają się prace rozpoczęte w styczniu. O płotach nie trzeba zapominać.

W sadach rozpoczęte prace w dalszym ciągu wykonywać należy. Gdyby pogoda sprzyjała, rozpocząć trzeba szczepienie drzewek, oraz przesadzić młode uszlachetnić się mające w roku przyszłym. Kiedy można należy kopać dołki do przesadzania drzew.

W lasach roboty idą jeszcze tym samym trybem jak w przeszłym miesiącu; szkółki wszelkiego rodzaju bronią od zajęcy, mech się grabi i wywozi z lasów, mianowicie gdzie gąsiennice panowały. Mech taki spalić trzeba. Wręby z drzewa się czyszczą i do siewu gdy można, przygotowują.

Polowanie w połowie lutego się kończy, tylko na drapieżne zwierzęta zawsze polować można.

Stawy się troskliwie pielęgnują; gdyby odwilż nastąpiła lód od upustów ścinać należy. Zresztą ryby się jeszcze łowią po lodzie.

Pszczoły takich samych wymagają starań jak w styczniu.

Obora nie więcej wymaga starań i dozoru jak w styczniu. Doglądać trzeba, aby cieleta

poratowania, trzeba je jak najrychlej ściąć przy ziemi. Przeznaczanie na pastwisko wspólne dla bydła stało się powodem szkód w wielu pięknych lasach Anglii; podobnie jak i prawo pasania w nich danieli; prawa te ustanowione zostały w przekonaniu, że bydło i daniel siedmio-letnim lasem żadnej już nie wyrządzą szkody. Można wszelako uważać że właściciele lasów takimi powinnościami obciążeni, gdyby byli należycie ocenili ich uciążliwość, oddawnaby już starali się przez sowite wynagrodzenie skłonić prawa mających do ustąpienia.

Dopóki takim spółnościom zarośla podlegają, niepodobna aby jaka latorośl doszła do należytego wzrostu.

P. Davis nazywa pnie z których zarośle wyrastają karpami podziemnymi, które mają swój wiek młodociany, zgrzybiały i dojrzały. W pierwszym i ostatnim okresie, najłatwiej ulegają szkodzie, a przy częstym ścinaniu zarośli karpy martwieją.

Owce również szkodę w zaroślach wyrządzą.

Konie mniéj są szkodliwe dla zarośli byleby nie były bardzo głodne; nierogacizna zaś najmniéj im szkodzi; a gdy dużo urodzi się żołądź, jestto inwentarz, który najkorzystniéj w lesie paść można. Za czasów podbicia Anglii ceniono war-

regularnie były pojone i karmione. Owies dobry i czysty, nie młócony zakładać za drabinkę, jak również białą koniczynę lub drobne siano, mianowicie kwieciste z łąk suchych.

Woły robocze lepiej karmić; tuczne sprzedać, a gdy gorzelnia do maja się pędzi, świeże woły postawić do tuczenia.

Koniom obrok poprawić; gdyby się zoczy pokazywać zaczęły, dać koniom na przeczyszczenie: „W lutym wół w kałuży się napije“, dla tego konie ku końcowi miesiąca rozkuć można. Krzywdę wyrządza sobie, ktoby konie wypędzał na stare pastwiska, dla oskubania zgnitych części trawy.

W owczarni dozór podwoić; ostatni miesiąc ciąży. — Zasady tam wyrzeczone i tu utrzymują znaczenie swoje.

Trzoda chlewna nie wymaga innych starań, jak w styczniu; prosiętom nie skąpić ziarna, bo odsadzone od piersi matki potrzebują pożywnego pokarmu. W marcu starania około nich podejmowane opłacać.

Z drobiem obchodzić się jak w przeszłym miesiącu; na gęsi mieć baczną oko, zaczynają słać gniazda, pilnować, aby jaj nie gubiły lub nie znosiły w miejscach ukrytych. Jaja chować w miejscu suchym, które ma średnią temperaturę.

Gorzelnia również idzie torem wskazanym. Ze spuszczeniem zacieru z kłyszoku spieszyć z rana; słońce rychlej wschodzi i bardziej grzeje niż w styczniu; dla tego łatwo kwas wkradać się może do zacieru. Wapna do czyszczenia kadzi fermentacyjnych nie żałować.

Cegielnia zwykle jeszcze innej nie ma roboty, jak w styczniu. Cegłę z niej wywozić do przyszłych budowli, jeżeli tego jeszcze nie zrobiono w styczniu. Zbyteczną cegłę sprzedać. Deseczki do cegły i dachówki przeliczyć i brakujące zastąpić nowymi, Formy reperować. Zresztą pamiętać o materyale palnym, aby go nie zwozić gdy pilniejsze prace polne sprzężają i ludzi zajmują.

Kontynuować zbieranie i wyluskiwanie szyszek sosnowych i świerkowych. Zbierać szyszki modrzewiu, Rozsadniki i szkółki drzewne strzedz od zajęcy. W czasie odwilży spuszczać wodę stojącą na uprawach. Siało zaraz po puszczeniu śniegów nasienie brzozone, jeżeli na jesieni wysiane być nie mogło. Kopać doły do sadzonek na

tość lasu nie podług liczby drzew do cięcia zdalnych, lecz podług ilości sztuk nierogacizny w nich upaść się dającej.

2. *Osuszenie.* Dęby udają się lepiej w gruntach nieco tylko wilgotnych, niż w mokrych. Mokry więc grunt osuszyć należy otwartymi rowami, korzenie drzew bowiem zniszczyłyby lub zatkały rowy kryte. W nowszych czasach upowszechniło się to postępowanie w gospodarstwie leśnym i równe prawie przynosi korzyści, jak w rolnictwie. Gdy użycie tego środka jest niepodobnym, należy rozmnażać wierzby. W okolicach lesistych z gruntem gliniastym, wilgotnym, — staranne zycie się osuszaniem bardzo byłoby korzystnym, przyspieszyłoby wzrost dębów i innych drzew szacownych, a przytém przyczyniłoby się do ich wzrostu i trwałości.

3. *Ochrony.* W hodowaniu zarośli starać się należy głównie o przyspieszenie wzrostu. Nieskończenie większe otrzymane można zyski, gdy cięcie 20 lub 30-letnie na 12-letnie da się zamienić. Powolność wzrostu bywa skutkiem: bądźto pasienia się bydła, bądź też zimnego gruntu i klimatu, co można przez osuszenie polepszyć: bądź wreszcie wystawienia na gwałtowne południowo-zachodnie wiatry. Tęj ostatniej niedogodności do pewnego stopnia można zaradzić,

wiosną zasadzić się mających. Przystosować gałęzie do pokrycia wydm piaszczystych.

Wnioski, zasady, przepisy i nauki o rozmnażaniu w chodowli inwentarza.

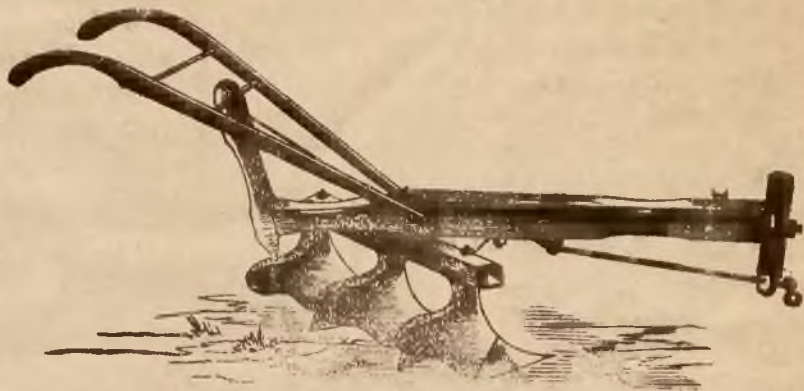
Dziedzictwo jest podstawą wszelkiego rozrodu.

Dziedzictwo własności i przymiotów należy uważać za podstawę wszelkiego rozmnażania i wszelkiego udoskonalenia w hodowli.

Widzieliśmy jak wiele własności i przymiotów przechodzi na potomstwo pod pewnymi warunkami i w pewnych okolicznościach: widzieliśmy także, jak przytém dziedzictwie wpływ jednej okoliczności może być zmodyfikowany, albo usunięty przez jednoczesny wpływ innej okoliczności. Dla tego też, jeżeli się zdarzy przypadek, napozór niezgodny z następującymi zasadami, wypada starannie zważyć wszystkie przyczyny działające, nim się te zasady poda w wątpliwość, a tém więcej zanim się na tym przypadku zechce nowe zasady opierać.

Pług trzyskibowy.

Pług trzyskibowy bierze trzy małe skiby nasze i służy do przyspieszonego przyorywania zasiewu. Budowa jego pokazuje się jasno z ryciny. Do poprzecznego, ale skośnie do grządzieli leżącego rygła, przymocowane są śrubami trzy małe ustroje płużne, których główna część stanowi słupiec i odkładnicę razem, z lanego żelaza; mały płozik jest również lany, a lemiesz sam kuty. Głębokość skib może wynosić od 2 do 4 cali. Używa się pług ten zwykle bezkolnie, z zaprzęgiem już to drażkowym,

tj. wprost do grządzieli zakładanym, z kółkiem lub bez kółka, już to z łańcuchowym. Dla wielkiej użyteczności i stósunkowej tanioci jest on znacznie rozpowszechniony.

Waży tylko 100 do 105 funtów.

Rozmaitości.

Szkoła rolnicza w Dublinach z zakładami swemi oddaną została 3 bm. uroczyste w ręce marszałka krajowego i na własność kraju. Po nabożeństwie wiceprezes towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego p. Abrahamowicz podniósł

sadzając u brzegu lasu stosownie do natury gruntu właściwe odmiany sosen, lub innych drzew wytrwałych; kilka drzew większych gdzieniedzie zostawionych ochraniają także zarośla od gwałtownych wichrów.

4. *Wiek cięcia* (kolój leśna). Różne bywają koleje leśne: od lat 9 do 27 i 30; zależeć to powinno od prędkości wzrostu drzewa. W położeniu przyjaznym uważają kolój 12-letnią za dostateczną; w wielu wszelako wypadkach, przy największej nawet pilności, w 16-letniej kolei, niepodobna jest zaroślom nadać wartość wyższą nad 480 złp. na morgu: wycinać wszelako można jednocześnie do 18 młodych dębów z morga, z których każdy wart około 40 złp., przez co wypłód ogólny w 16 latach 1200 złp. wyniesie. Więksi właściciele lasów w Szkocyi tną zazwyczaj swoje zarośla dębowe dopiero po latach 20, 24, a nawet 30. W kraju tym chodzi głównie o korę, która, jak tameczni sądzą, dopiero po 20 lub 30 latach do zupełnego wykształcenia przychodzi; w wieku młodszym, w krajach zwłaszcza z klimatu do Szkocyi podobnych, kora słaby garbnik wydaje, w starszym zaś twardnieje i soki utracą.

5. *Pora cięcia.* Co do stósownej pory roku na cięcie zarośli, podzielone jeszcze są zdania;

Obiedwie płcie mają równy wpływ na dziedzictwo własności.

Jeżeli oboje rodzice mają jeden stopień ustalenia i jeżeli inne okoliczności nie dają jednemu z nich przewagi, oboje będą miały równy wpływ na utwór i przymioty płodu.

Ponieważ zaś u zwierząt domowych samiec zapładnia wiele, czasem do sto samicy rocznie, samice zaś ledwo po kilku młodych, a zwykle tylko jedno miwiają, samce muszą więc daleko więcej wpływać na przedmioty całego stada, jak pojedyncze matki.

Ten rozciąglejszy użytek samców możemy tylko osiągnąć przez wybór doskonałych do rozrodu i usunięcie większej części mniej doskonałych; przez co się bardzo ułatwia upowszechnienie w stadzie celniejszych i jednostajnych przymiotów.

Wypada przeto przyjąć za zasadę, iż samiec rozplodowy powinien się przymiotami przed resztą stada odznaczać, dopóki całe stado nie osiągnie najwyższego szczebla doskonałości.

zasługi trzech mężów; księcia Leona Sapiechy, hr. Kazimierza Krasickiego, i pierwszego dyrektora zakładu p. Żelkowskiego, którzy byli głównymi założycielami tej szkoły, oraz Towarzystwa gospodarskiego, które starało się o jej podniesienie. Marszałek hr. Ludwik Wodzicki zwrócił swą mowę głównie do młodzieży, zachęcając ją, aby w

prawdłem wszelako od którego właściciel dla własnego dobra odstępować nie powinien jest, że im drzewo starsze, tém później powinno być ścięciem z wiosny. Jeżeli stare drzewa spuszczaają na początku zimy, a później ostre mrozy nastąpią, wielką ponieść można szkodę w karpach. Z drugiej znów strony uważają, iż najkorzystniejszym dla kupca jest, gdy drzewo zostanie ścięciem podczas wypoczynku soków, bo z niego materyał daleko jest trwalszy: w każdym razie, gdy idzie o chrust do wyplatania, na obręcze, a nawet na płoty martwe, trzeba jak najwcześniej je ścinać: skoro bowiem sok w górę iść zacznie, drzewo staje się kruchem i do tego użytku niezdatnym. W końcu, ponieważ wartość kory jest tak znaczną, korzystniejszym będzie dla właściciela, gdy cięcie przedsięwzięmie na wiosnę.

6. *Użytkowanie.* Powszechnie jest wiadomem, iż wzaroślach dębowych głównie zyski otrzymujemy z kory, i że niekiedy w 16-letniej kolei, gdy drzewo wypalone na węgiel zaledwie 360 złp. z morga wydaje, kora do 900 złp. przyniesie. Drzewo z zarośli na różne inne jeszcze obrócić można użytki. Niegdyś wiele bardzo potrzebowano węgla drzewnego; od czasu jednak gdy przy wytapianiu żelaza powszechnie używać zaczęto koks, materyał ten ważność swoją utracił, i stopniowo wyszedł z użycia. (C. d. n.)

pracy niestawała. Po innych jeszcze przemówieniach nastąpiło oglądanie zakładu dublańskiego, który położony jest o milę od Lwowa, i oprócz szkoły wyższej i gospodarstwa. obejmuje także szkołę parobków. —

Towarzystwo rolnicze w Cieszynie.

Wydział tegoż towarzystwa na posiedzeniu 5 bm. uchwalił: 1. Walne zebranie członków towarzystwa odbyć na dniu 27 bm. 2. Tak jak w latach poprzednich również i w roku bieżącym pośredniczyć w sprowadzaniu nasion dobrej jakości do zasiewów wiosennych, mianowicie: a) Owsa (z gór niemieckich) b) Koniczyny, (galicyjską i styryjską;) c) Końskiego zęba (amerykański). Uchwałą tą postanowił podać publicznie do wiadomości członków towarzystwa swego, aby każdy chcący zaspokoić swoją potrzebę w tym względzie wcześniej zgłosił się do sklepu „Bazaru cieszyńskiego“, w którym te nasiona sprzedawane będą. Wydział przedsięwziął kroki w celu zapewnienia się naprzód przed zakupnem nasion o stosunku (procencie) sity kielkowania tychże, tak że każdego kupującego zapewnić będzie można jakie kupuje nasienie.

U nas na Szląsku tego roku wielkie są skargi na rozmnożenie się myszy w polu. Podajemy następujący środek do ich wytepienia. — Łapie się tyle myszy żywych, ile dostać można, chwytając każdą za skórę w karku i macza w rzadko z rybim tranem rozrobionem smarowidło do wozów, poczem puszcza się tak ustrojone myszy w pole. Myszy zapachu tej mieszaniny znieść nie mogą i biegają tak długo, dopóki się nie zmęczą. Oprócz tego przebiegając nory porobione w polu wypłaszają wszystkie w nich będące towarzyski, walają nieznośną dla nich masą wszystkie gniazda, do których już nie wracają. — Wybiegające z nor myszy łatwo można miotłami i z

deszczulek porobionymi klapkami zabijać. Skoro się dostateczną ilość posmarowaną powyższą mieszaniną myszy w pole zapanuje, opuści całe owo szkodne plemię w 2—3 dni swą dotychczasową siedzibę, a powtórzywszy taką naganę parę razy, można się przykrego robactwa zupełnie pozbyć.

Angielska pszenica. Pszenicę tę już od dawnego czasu sieją z korzyścią w Anglii w ciągu zimy. Z powodu długich i łagodnych jesieni w naszym klimacie w ostatnich latach, czyniono u nas na Szląsku z uprawą tej pszenicy próby, które wypadły bardzo pomyślnie. Siano ją w różnych miesiącach, jako to w listopadzie, w grudniu, styczniu, lutym i dopiero na wiosnę, przyczem przekonano się, że pszenica ta opiera się skutecznie wszelkim niepomyślnym wpływom powietrza; że nie cierpi ani od rdzy, ani od śnieci i wydaje do 16 szefli z morgi ziarna podobnego do zwyczajnej pszenicy, ważącego około 90 funtów szefel. Nadto rzeczona pszenica ma jeszcze tę własność, iż pomimo najsilniejszego nagnojenia nigdy się nie pokładzie. Z drugiej strony wymaga pszenica ta ziemi choć nie zupełnie pszennej, lecz w wysokiej kulturze, starannie uprawionej do 12 cali głębokości i obficie nawiezionej; w razie niedopełnienia tych warunków siać jej się nie oplaci. Jako najkorzystniejsze stanowisko dla tego gatunku pszenicy uważają szląscy gospodarze po gnojonych ziemniakach lub burakach, zamiast jęczmienia: z pszenicą sieją często razem trawy, koniczynę zaś na wiosnę. Dla koniczyny ma być pszenica ta o tyle lepszym zbożem osłaniającym na żyznej ziemi od jęczmienia, iż tak łatwo się nie pokładzie. Jeżeli w płodozmianie nie przypada koniczyna, sieją po pszenicy żyto, które dobrze się udaje.

Wiadomości handlowe.

Ceny targowe w Bytomiu z dnia 14 lutego.

Stale ceny ustanowione przez deputacyą targową.	W markach i fenygach za 100 kilogramów		
	piekn.	średn.	pośled.
Pszenica biała	21	20	20
" żółta	20	19	19
Z to	15	30	13
Jęczmień	15	60	14
Owies	12	—	11
Groch	16	40	15
Rzep	31	25	28
Rzepik zimowy	30	25	28
Rzepik latowy	30	—	26
Lnica	27	—	24
Olaj rzepiowy	—	—	—
Siemie.	27	—	25

Kurs pieniężny.

Bytom dnia 14 lutego 1878.

Austriackie guldeny papierowe	1	71 1/2	1/2
" srebne	1	85	1/2
Ruskie ruble papierowe	2	22 1/2	1/2
" srebne	2	35	1/2

Telegram giełdowy

Berlin, 14 lutego.

Pszenica per 2000 funt na maj	209	50	1/2
Żyto	185	—	—

Gdańsk, 14 lutego.

Pszenica per 2000 funt.	208	70	1/2
Żyto	148	—	—

Żadna jeszcze książka tak prędko rozsprzedaną nie została, jak D-ra Airy Metoda naturalnego leczenia. — Wszystkim zatem chorym zalecamy, aby oni tę ostawioną książkę sobie kupili, kosztuje ona tylko 1 M. i jest prawie w każdej księgarni na składzie. Powodzenie, którym się ta książka poszczycić może, spowodowało, iż rozmaite naśladowane przedruki téjże książki już się pojawiły, są one jednak wszystkie bez wyjątku bezcenne i z tą wyższą wymienioną książką wcale nie identycznymi. Będzie więc w interesie szanownych czytelników, aby przy kupnie tylko: D-ra Airy wydanie ilustrowane i oryginalne, przez Richter's Verlags-Anstalt (księgarnią nakładową) w Lipsku żądano i tylko to prawdziwe wydanie przyjmowano.

Zakład
ogrodniczy
i
handel
nasion
**Karola
Steffka**

w
Cieszynie
(Szląsk austr.)

poleca:

(kapusta szweinfurtska.)

nasiona świeże z ostatniego zbioru do gospodarstwa, różne gatunki kapust, buraków, rzep, marchwi, traw, koniczyn; wszystkie gatunki nasion jarzyn, kwiatów i lasowin.

Drzewka owocowe, różę wysokopienne, głóg do zakładania żywych płotów i wszystko do ogrodu i na rolę należące.

Cenniki polskie ilustrowane, na żądanie przesyłają się franco i bezpłatnie.

(Rzepa angielska.)

Świeże nasiona

wszelkiego rodzaju jarzyn, kwiatów, traw, koniczyn, drzewowych

i
wszelkich ekonomicznych
poleca

główny skład nasion
Teofila Łuckiego

w

Lwowie.

Cenniki polskie rozseta na żądanie franco.

Do każdego zamówienia jarzyn od zlr. 5 dołącza się dziełko o uprawie jarzyn.

Usługa sumienna. — Nasiona pewne.

Szanowną Publiczność Bytomia i okolicy wzywam, że wszelkie prace do mego fachu należące, jako to: malatury oliwnej farby, malowanie izb, posadzków jak i wszelkie inne malatury jak **najtańiej i najlepiej** wypełnian. **EMIL MELDE,** Bytom. ulica dyngos 35.

FORTEPIANY.

z łatwym odptaceniem tania i dobre, można wprost sprowadzić z fabryki: *Th. Weidenstauffer, Berlin, wielka ulica frydrychowska* (4r. Friedrichstrasse) — Za natychmiastowym zaplaceniem znaczne korzyści. — Przesyłki prób bez kosztów. Cenniki i warunki oplacają się.

Jeszcze tylko

20 i kilka egz. roczników „Postępu Rolniczego“

pozostało. Nabyć można egz. za 3 marki w tejsze ekspedycyi.

W całkowitem przeświadczeniu

poleca się każdemu choremu Dr. Airy metodę leczenia, która w tysiącznych razach okazała się skuteczną. Ktoby chciał się, bliższych szczegółów dowiedzieć, odbierze na frankowane żądanie z Richtera księgarni nakładowej w Lipsku, licznymi opisami chorób opatrzony „wyciąg“ z ilustrowanego dzieła

„Dr. Airy“

metoda naturalnego leczenia (setne wydanie Jubileuszowe) franco.

Warty Dziennik

drukuje tanio i gustownie drukarnia „Gazety Górnośląskiej.“